

УДК 549.211 + 339.13

В.І. Татарінцев, кандидат геолого-мінералогічних наук,
керівник відділу експертизи алмазів

E-mail: tat@gems.org.ua

Л.І. Вишнеvsька, головний фахівець відділу експертизи алмазів

Email: vishn@gems.org.ua

С.М. Зубарев, головний фахівець відділу експертизи алмазів

Email: zubarev@gems.org.ua

Державний гемологічний центр України

вул. Дегтярівська, 38–44, м. Київ, 04119, Україна

ДОСТОВІРНІСТЬ ДАНИХ У ТОРГІВЛІ ДІАМАНТАМИ.

Частина II. Аналіз наслідків маніпулювання характеристиками діамантів

(Рекомендовано доктором геолого-мінералогічних наук Тараном М.М.)

У другій частині статті розглянуто результати аналізу маніпулювання характеристиками якості діамантів і фактів нечесної торгівлі діамантами на міжнародному ринку. Показано, що деякі відомі гемологічні лабораторії свідомо і тісно пов'язані з шахрайським бізнесом та обманюють споживачів. Україна не є винятком у такому бізнесі. Це потребує певних дій з боку держави.

Ключові слова: діамант, класифікування діамантів, стандарти, системи класифікування діамантів.

Вступ

У першій частині статті було розглянуто результати аналізу міжнародного досвіду, на основі якого створювались ті чи інші системи класифікування діамантів у світі. Розглянуто ті системи, які можуть забезпечити отримання об'єктивної, відтворюваної та достовірної інформації щодо якості діамантів.

Світовий ринок діамантів існує з давніх часів. Основними учасниками цього ринку є продавці каменів, виробів з ними і споживачі, які купують ювелірні вироби для власних потреб. Для перших є природним бажання отримати максимальний прибуток, для інших – за мінімальну ціну придбати найякісніший товар.

Серед перших завжди існували та існують шахраї, які намагаються продати неякісний або сфальсифікований товар з діамантами, приховуючи прав-

диву та достовірну інформацію про них від споживачів. Як писав майже 2000 років тому римський історик Пліній Старший, «у світі немає жодного шахрайства чи обману, які давали б більший прибуток і наживу, ніж підробка дорогоцінного каміння» (Історія світу, 1-е століття нашої ери, (запозичено з [1]). Це актуально і нині.

У більшості країн світу відсутні стандарти або інші нормативні документи щодо визначення характеристик діамантів, які мають застосовуватися в обов'язковому порядку. Суворого контролю за якістю діамантів, які реалізуються на ринку, також немає. Очевидно, що в цих умовах найважливішими чинниками захисту споживачів від шахраїв може бути етична і відповідальна робота незалежних гемологічних лабораторій, донесення до споживачів правдивої інформації про якість діамантів, а також обізнаність самих

споживачів у питаннях суті класифікування діамантів.

Основним завданням другої частини цієї роботи є аналіз наслідків маніпулювання характеристиками діамантів з боку різних гемологічних лабораторій світу і продавців діамантів, які зачіпають інтереси споживачів ювелірних виробів.

Факти нечесної торгівлі дорогоцінним камінням постійно викриваються і висвітлюються на різних нарадах, симпозиумах, у журнальних статтях та в мережі «Інтернет». Шахраї використовують різні шляхи – підміна одних каменів іншими, недобросовісна реклама, завищення якісних характеристик каменів, недонесення до споживачів правдивої інформації про походження та/чи облагородження каменів, фальсифікація інформації у звітах, сертифікатах, експертних висновках гемологічних лабораторій тощо.

Найзмістовніші огляди проблеми з пропозиціями покращення ситуації в торгівлі діамантами містять статті Мартіна Рапарорта (Martin Raparort) – всесвітньовідомого «в алмазних кругах» засновника інформаційної мережі інтернет-торгівлі діамантами та довідника цін на діаманти [2]. Він першим цілеспрямовано розкрив деталі нечесної торгівлі синтетичними діамантами [3] та надмірної оцінки діамантів [4].

Мета нашої роботи – стисло окреслити проблему, дати аналіз фактичного матеріалу і запропонувати заходи, направлені на розкриття достовірної інформації про діаманти під час здійснення з ними торгових та інших операцій в Україні.

Характеристики діамантів, від яких залежить їх ціна

Оцінка діамантів, призначених для торгівлі, неможлива без визначення їхніх характеристик якості, походження і стану – особливостей, від яких залежить ціна каменю.

Під характеристиками якості в цій роботі ми розуміємо комерційні класифікаційні характеристики, які визначаються загальновідомим правилом 4C («чотири C» – Carat weight, Clarity, Color, Cut), розглянутим у першій частині статті. Під характеристиками походження розуміємо – камінь природний, тобто видобутий з надр, або штучний, тобто створений людиною в лабораторних умовах. Під характеристиками стану – незмінений людиною або облагороджений, покращений внаслідок обробки його людиною із застосуванням фізичного та/або хімічного впливу для поліпшення зовнішнього вигляду та/чи міцності.

Характеристики якості

Суть класифікування полягає у віднесенні діаманта до певних класифікаційних позицій (рангів градації) якості, встановлених відповідними правилами, системами або стандартами.

Аналіз існуючих нормативних документів, правил та систем у сфері класифікування діамантів, а також особливостей роботи основних гемологічних лабораторій світу було подано в першій частині статті [5]. З нового та важливого слід відзначити офіційне видання міжнародного стандарту ISO 24016:2020

«Jewellery and precious metals – Grading polished diamonds – Terminology, classification and test methods» («Ювелірна справа і дорогоцінні метали – Атестація огранованих діамантів – Термінологія, класифікація і методи випробування») та розробку керівного документа Всесвітньої конфедерації ювелірів (CIBJO) для класифікування синтетичних (лабораторно-вирощених) діамантів («Laboratory-Grown Diamond Guidance»).

Ці документи для всіх країн-членів CIBJO, для всього європейського діамантового бізнесу є вкрай важливими. Вони направлені на гармонізацію правил і систем класифікування діамантів, які використовуються в різних гемологічних лабораторіях світу, та разом з міжнародним стандартом ISO 18323:2015 «Jewellery – Consumer confidence in the diamond industry» («Вироби ювелірні. Споживацька довіра в індустрії алмазів») можуть слугувати механізмом формування довіри споживачів до ринку ювелірних виробів з діамантами.

Стандарт ISO 24016:2020 був розроблений Технічним комітетом ISO з ювелірних виробів та дорогоцінних металів (TC 174 Jewellery and precious metals) на основі загальнодоступних технічних умов PAS 1048 [6, 7] і стандарту CIBJO з діамантів [8]. Уявляється, що цей стандарт є достатньо досконалим документом за винятком одного моменту – пропонується позначати колір діамантів літерами D-Z відповідно до системи класифікування діамантів, розробленої Гемологічним інститутом Америки (GIA), але із застосуванням зразків порівняння кольору («masterstones»), затверджених не GIA, а CIBJO. Характерно, що у роботі TC 174 не брали участь американські фахівці.

Раніше нами було показано [5], що пріоритет створення сучасної системи класифікування діамантів, у тому числі застосованих у ній класифікаційних позицій кольору (D-Z) і чистоти (VVS, VS, SI тощо), належать GIA, і тільки GIA має унікальні (власні і конфіденційно визначені) діамантові зразки кольору. У наші часи це часто ігнорується. Причому не тільки різними гемологічними лабораторіями світу, а й на державному рівнях. Приклад останнього – створення і попередня апробація у 2019 році нового національного стандарту РФ «ГОСТ «БРИЛЛІАНТЫ. Классифи-

кация. Требования к аттестации»» [9]. Цей ГОСТ повністю засновано на класифікації діамантів за системою GIA, але, як справедливо помічають російські гемологи [10, інші], жодної згадки про GIA цей ГОСТ не містить, і постає питання щодо його етичності, оскільки повністю запозичена чужа методика і чужа інтелектуальна власність.

В Україні правила торгівлі дорогоцінним камінням регулюються постановою Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 № 41 (далі – Правила ПКМУ № 41). Згідно з цими правилами під час продажу ювелірних виробів з каменями до виробу додається товарний ярлик з інформацією про назву каменю та його масу. І все. Більш докладну інформацію можна (теоретично) отримати шляхом запиту у продавця документа про якість товару. Водночас зазначені правила не містять жодного пояснення щодо змісту документів про якість та не визначено суб'єктів, які мають право видавати такі документи.

Діамант – дорогий камінь. Навряд чи знайдеться покупець, для якого відомості про назву каменю (діамант) і його масу (наприклад, 1 карат) будуть достатніми для вибору покупки. Документи про якість каменів в Україні звичайно видають гемологічні лабораторії, як, наприклад, Державний гемологічний центр України (ДГЦУ). Проте ця послуга від ДГЦУ майже не затребувана з боку роздрібних продавців та виробників прикрас. Значно частіше до ДГЦУ звертаються споживачі, які вже десь купили виріб і мають бажання дізнатися, що їх не ошукали. При цьому вони переважно отримують відомості, що їх таки ошукали і характеристики придбаного діаманта та, відповідно, його вартість завищені. Це також стосується тих діамантів, які куплені за кордоном у супроводі різного роду «сертифікатів». Діаманти, придбані без документів якості, завжди не відповідають сподіванням покупців. За словами досвідченого російського гемолога О. Логутенкова, «не варто навіть допускати такої думки, що діамант вагою від 1 карата можна придбати взагалі без сертифіката. У такому разі розумніше пожертвувати ці гроші на благодійність, тому що ймовірність, що вас обдурять або втягнуть в неприємності, близька до 100 %» [11].

За досвідом численних фахівців, з якими відбувались перемовини на різ-

них міжнародних зустрічах та симпозиумах, а також згідно з наявною в інтернеті інформацією відомо, що висновки про якість діаманта, виданий GIA (Diamond grading report), найбільш високо котирується у світі. На рівні з ним – документ Американського гемологічного товариства (AGS). У Європі також дуже цінують сертифікати Вищої алмазної ради Бельгії (HRD). Щодо інших гемологічних лабораторій, то їхні документи містять більше помилок і часом спостерігається пряме шахрайство.

Основними перевагами атестування каменів у GIA є те, що це – найповажніша гемологічна організація з давньою власною історією та історією створення визнаної в усьому світі методології класифікування діамантів, яка дає відтворювані та об'єктивні результати з точною і суворою оцінкою якості каменів.

Репутація GIA теж не бездоганна, але найкраща у світі, тому аналітичні дані щодо маніпуляцій характеристиками якості діамантів звичайно зіставляють з документами якості, виданими GIA. Є чимало праць, які містять результати таких зіставлень. Як приклади розглянемо деякі з них.

Компанія LumeraDiamonds (США, Сент-Луїз) зробила зіставлення результатів оцінки одних і тих самих діамантів у гемологічних лабораторіях GIA, IGI, HRD, а також у різних лабораторіях EGL (EGL-USA, EGL INTERNATIONAL, EGL Лос-Анджелес, EGL Нью-Йорк, EGL Europe, EGL Israel) [12-15]. За їх відомостями, IGI завищив характеристики кольору і чистоти у восьми зразках з десяти, HRD показує подібні завищення майже систематично на дві позиції, усі лабораторії EGL (крім лабораторій, розташованих у США) – на 3-4 позиції. Лабораторії EGL у США займають проміжні позиції поміж інших вищезазначених лабораторій, але мають нестабільні, невідтворювані звіти про оцінку («сертифікати»).

Аналогічні результати отримала команда RapNet, яка надіслала 10 діамантів розміром від 0,33 до 1,62 карата різної якості до шести різних лабораторій – GIA, IGI, HRD, EGL USA, EGL Israel та EGL Hong Kong [16]. Рейтинг цих лабораторій, складений за бальною оцінкою ступеня суворості класифікування, такий: GIA (14,8) – IGI (14,9) – EGL USA (15,4) – HRD (16,3) – EGL Hong Kong (19,5) – EGL Israel (19,8).

У роботі зазначено, що всюди на ринку є прийнятним розходження в оцінці кольору та/чи чистоти на одну позицію. Перші три лабораторії були досить послідовними в оцінці, зафіксовано лише незначні коливання в оцінці деяких параметрів. HRD злегка перейшла межу достовірності, а оцінки EGL Hong Kong і EGL Israel відрізнялись від GIA на 4 позиції кольору і 2 позиції чистоти у бік завищення характеристик.

Російські гемологи направили один і той самий діамант на оцінку до GIA, IGI, DGI і EGL Israel [17]. IGI показав близькі результати до GIA за кольором і чистотою, але інші (вищі) результати за якістю огранування, симетрією і флуоресценцією, що є відчутно впливовим на визначення вартості каменю. DGI і EGL Israel показали завищення характеристик кольору і чистоти на три позиції. Різниця за вартісною оцінкою каменю становить близько 200 %. З розглянутих робіт зрозуміло, що наявність супровідного документа якості (сертифіката, висновку тощо) майже нічого не говорить про якість каменю. Найважливіше те, хто видавав документ.

Мартін Рапопорт відмічає, що надмірна оцінка діамантів – це не просто юридичне питання, це питання етики у торгівлі [4]. За останні кілька років сотні тисяч діамантів вартістю в мільярди доларів були продані споживачам із завищеними оцінками якості. Лише на одному камені розміром більше 1 карата можна отримати тисячі, десятки тисяч доларів США прибутку внаслідок такого завищення. Систематичне спотворення відомостей про якість діамантів та відвертий обман покупців руйнує довіру споживачів до алмазної галузі і поступово руйнує всю систему торгівлі діамантами. М. Рапопорт розкриває суть роботи шахраїв. Нечесні продавці в погоні за прибутком співпрацюють з низкою гемологічних лабораторій, які завищують характеристики каменів і приховують недоліки. Це робиться для того, щоб продавець міг реалізувати низькосортні і дешеві діаманти під виглядом дорогих і високоякісних.

Підґрунтям цього шахрайства є те, що на ринку приватних лабораторій існує велика конкуренція. Вони навипередки йдуть назустріч будь-яким примхам замовника, і в результаті клієнти отримують більш привабливі «документи якості» із завищеними характеристи-

ками діамантів. При цьому багато ювелірів вважають, що для того, щоб залишитися в бізнесі, вони не мають іншого вибору, крім як пропонувати діаманти із завищеними (за документами) характеристиками.

Проти EGL та пов'язаних з нею компаній, таких як Genesis Diamonds у Нешвілі, порушено вже багато судових справ [18, 19], але вони виходять сухими з води.

Генеральний директор EGL Гай Д. Бенхаму з приводу судових справ та дискусії з М. Рапопортом [4, інші], який виключив EGL з торгівельної інтернет-платформи RapNet, заявив, що у звітах все неправильно розуміють – справа не в шахрайстві, а в суб'єктивних інтерпретаціях того, що являє собою «хороший» діамант. «Система GIA не зареєстрована як міжнародний СТАНДАРТ... Загальновідомо, що, оскільки гемологія не є точною наукою, один і той самий алмаз, надісланий до кількох лабораторій дорогоцінних каменів, може мати різні результати оцінки. Ви можете отримати різні оцінки за той самий алмаз у декількох різних лабораторіях. Це не означає, що будь-яка з алмазних лабораторій допустила помилку, це просто характер бізнесу» [18]. Ось так просто – характер бізнесу і крапка.

М. Рапопорт та інші зазначають, що найбільш цинічною дією шахраїв EGL є те, що вони здійснюють оцінку діамантів за допомогою термінології GIA, але без використання GIA-стандартів, мотивуючи тим, що мають власні стандарти.

Гаррі Леві (Harry Levy), президент Лондонської біржі, також зазначає, що подібні до EGL шахрайські лабораторії не допускають помилок в оцінках, насправді вони працюють згідно з їх власними стандартами та власними еталонними (за кольором) діамантами. Вони використовують термінологію GIA, але ніколи не заявляють, що виконують оцінку за стандартами GIA. Торгівлі це відомо. Основне шахрайство здійснюється з боку кінцевого продавця, коли він продає діаманти споживачеві, а той вважає, що показники якості в сертифікаті EGL такі самі, як і в сертифікаті GIA [20]. Це є витонченою маніпуляцією з термінологією GIA, яка використовується компаніями для збільшення своєї націнки, обманюючи неосвічених споживачів менш точними сертифікатами.

Україна не є відірваною від світу. Подібні до EGL за своїми діями лабораторії та приватні «експерти-гемологи» є і в Україні. Тільки масштаб менший, оскільки обсяг торгівлі діамантами значно менший ніж у США та інших «ювелірно-розвинutih» країнах. Є й такі «експертні» приватні підприємства України, які намагались реєструвати власні технічні умови з діапазоном градацій кольору за термінологією GIA від D до N, де N – це «максимально насичений жовтий, коричневий чи сірий (!)» колір, стверджуючи при цьому, що літерне позначення кольору є власною розробкою. Вони «гідно» продовжують справу EGL і значно перевершують останню за своїм цинізмом, некомпетентністю і шахрайською винахідливістю. У системі GIA насичені кольори

класифікують поза шкалою D–Z і тим більше D–N, де N – це дуже ясно забарвлені діаманти. Сірий колір – це проміжний ахроматичний колір ряду білий–чорний. Ахроматичні кольори характеризуються лише світлотою і не мають насиченості.

ДГЦУ має власні Технічні умови щодо класифікування діамантів, які в цілому гармонізовані з міжнародним стандартом ISO 24016:2020. У деякому сенсі вони навіть кращі за нього, оскільки кольорні зразки діамантів ДГЦУ є узгодженими з GIA на офіційному рівні в ролі «MasterSet». В Україні і, можливо, інших європейських країнах більше ні в кого немає таких зразків.

Експертиза діамантів, яка здійснюється в ДГЦУ, за рівнем суворості, об'єктивності та відтворюваності ре-

зультатів не гірша ніж у GIA, IGI чи HRD. При цьому тарифи на проведення експертизи в ДГЦУ значно нижчі і є найнижчими в Україні. Попри це більшість діамантових дилерів України за документами якості звертаються не до ДГЦУ, а до приватного бізнесу в цій сфері. Напрошується тільки один висновок – клієнти цього «бізнесу» отримують у документах якості такі характеристики діамантів, які вони самі замовляють чи за які вони «домовляються».

У наступній частині статті заплановано розглянути наслідки маніпулювання характеристиками походження і стану діамантів та висвітлити пропозиції щодо змін чинних нормативних актів, направлених на захист прав споживачів ювелірних виробів з діамантами.

Використані джерела

1. John L. Emmett & Richard W. Hughes The ethics of gem enhancement disclosure. URL: <https://www.lotusgemology.com/index.php/library/articles/151-trust-the-ethics-of-gem-treatment-disclosure> (дата звернення: 06.12.2020).
2. Мартін Рапарт URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/Martin_Rapaport (дата звернення: 06.12.2020).
3. Rapaport 2013. Synthetics. URL: <https://www.diamonds.net/Docs/Synthetics/Synthetics.pdf> (дата звернення: 06.12.2020).
4. Rapaport Special Report Nov. 2014. Honest Grading URL: https://www.diamonds.net/HonestDiamonds/Resources/Jewelry_Trade_Summary_2.pdf (дата звернення: 06.12.2020).
5. Татарінцев В, Вишнеvsька Л., Кормакова К. Достовірність даних в торгівлі діамантами. Частина I. Аналіз міжнародного досвіду класифікування діамантів з точки зору формування споживачької довіри до гемологічних лабораторій. Коштовне та декоративне каміння. 2020. № 2 (100). С. 14–21.
6. ISO/DIS 11211 Grading polished diamonds. Part 1: Terminology and classification. Part 2: Test methods.
7. PAS 1048–1:2005–03 (E) Grading polished diamonds. Part 1: Terminology and classification. Part 2: Test methods. – Alleinverkauf durch Beuth Verlag GmbH, Berlin, 2005.
8. The Diamond Book, CIBJO (International Confederation of Jewellery, Silverware, Diamonds, Pearls and Stones), the World Jewellery Confederation, S. S. Del Sempione KM.28, 20017 RHO – Milano, Italy, cibjo@cibjo.org.
9. ГОХРАН РОССИИ: Завершено публичное обсуждение проекта национального стандарта Российской Федерации "Бриллианты. Классификация. Требования к аттестации". 06.09.2019. URL: <https://uvelir.info/news/gohran-rossii-zaversheno-publichnoe-obsuzhdenie-proekta-natsionalnogo-standarta-rossijskoj-federatsii-brilliantyi-klassifikatsiya-trebovaniya-k-attestatsii/> (дата звернення: 06.12.2020).
10. Лагутенков А. Поговорим о новом ГОСТе на бриллианты. "Экспо-Ювелир". 27.10.2019. URL: <https://expojeweller.ru/articles/aleksej-lagutenkov-i-sergej-detochka-pogovorim-o-novom-goste-na-brilliantyi-ekspo-yuvelir/> (дата звернення: 06.12.2020).
11. Лагутенков А. Как покупать бриллианты за границей, "Экспо-Ювелир". 30.10.2018. URL: <https://expojeweller.ru/articles/kak-pokupat-brilliantyi-za-granitsej/> (дата звернення: 06.12.2020).
12. IGI VS. GIA. URL: <https://www.diamonds.pro/education/igi/> (дата звернення: 06.12.2020).
13. HRD VS. GIA. URL: <https://www.diamonds.pro/education/hrd-certification/> (дата звернення: 06.12.2020).
14. EGL VS. GIA. URL: <https://www.diamonds.pro/education/egl/> (дата звернення: 06.12.2020).
15. Comparison of GIA vs. EGL USA URL: <https://www.lumeradiamonds.com/diamond-education/GIA-vs-EGL-comparison> (дата звернення: 06.12.2020).
16. Avi Krawitz. Grading the Graders. Rapaport 2013. URL: <https://www.diamonds.net/News/NewsItem.aspx?ArticleID=43417> (дата звернення: 06.12.2020).
17. Сайко В., Штиллер И. Каким сертификатам можно верить, или рейд на геммологические лаборатории! Экспо-Ювелир. 2019. №3/114. URL: https://expojeweller.ru/media/docs/ExpJeweller_3114_2019.pdf (дата звернення: 06.12.2020).
18. Shamah D. Diamonds not always a buyer's best friend, dispute shows. 2014 URL: <https://www.timesofisrael.com/diamonds-not-always-a-buyers-best-friend-dispute-shows/> (дата звернення: 06.12.2020).
19. Coward M. Exposing Diamond Overgrading at EGL Labs. IGS, 2014. URL: <https://www.gemsociety.org/article/exposing-overgrading-at-egl/#:~:text=However%2C%20at%20this%20point%20in,or%20international%20status%20or%20acceptance.&text=The%20GIA%20is%20the%20global,United%20States%20and%20other%20countries> (дата звернення: 06.12.2020).
20. Another Certificate Movie: "DIRTY DANCING". Видання Rough and polished 27.11.2014. URL: <https://www.rough-polished.com/ru/expertise/94603.html> (дата звернення: 06.12.2020).

References

1. John L. Emmett & Richard W. Hughes The ethics of gem enhancement disclosure. URL: <https://www.lotusgemology.com/index.php/library/articles/151-trust-the-ethics-of-gem-treatment-disclosure> (date of appeal: 06.12.2020).
2. Martin Rapaport. URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/Martin_Rapaport (date of appeal: 06.12.2020).
3. Rapaport 2013. Synthetics. URL: <https://www.diamonds.net/Docs/Synthetics/Synthetics.pdf> (date of appeal: 06.12.2020).
4. Rapaport Special Report Nov. 2014. Honest Grading URL: https://www.diamonds.net/HonestDiamonds/Resources/Jewelry_Trade_Summary_2.pdf (date of appeal: 06.12.2020).
5. Tatarintsev V., Vyshnevskaya L., Kormakova K. Reliability of data in the diamond trade. Part I. Analysis of international diamond classifying experience in terms of the formation of consumer confidence to gemmological laboratories. Precious and decorative stones. - 2020. № 2 (100). P. 14–21.
6. ISO/DIS 11211 Grading polished diamonds. Part 1: Terminology and classification. Part 2: Test methods.
7. PAS 1048-1:2005-03 (E) Grading polished diamonds. Part 1: Terminology and classification. Part 2: Test methods. – Alleinverkauf durch Beuth Verlag GmbH, Berlin, 2005.
8. The Diamond Book, CIBJO (International Confederation of Jewellery, Silverware, Diamonds, Pearls and Stones), the World Jewellery Confederation, S. S. Del Sempione KM.28, 20017 RHO – Milano, Italy, cibjo@cibjo.org.
9. GOKHRAN RUSSIA: Public discussion of the draft national standard of the Russian Federation "Diamonds. Classification. Requirements for certification" has been completed. 06.09.2019. URL: <https://uvelir.info/news/gohran-rossii-zaversheno-publichnoe-obsuzhdenie-proektatsionalnogo-standarta-rossijskoj-federatsii-brillianty-klassifikatsiya-trebovaniya-k-attestatsii/> (date of appeal: 06.12.2020)
10. Lagutenkov A. Let's talk about the new GOST for diamonds. Expo-Jeweler. 27.10.2019. URL: <https://expojeweller.ru/articles/aleksej-lagutenkov-i-sergej-detochka-pogovorim-o-novom-goste-na-brillianty-ekspo-yuvelir/> (date of appeal: 06.12.2020).
11. Lagutenkov A. How to buy diamonds abroad. Expo-Jeweler. 30.10.2018. URL: <https://expojeweller.ru/articles/kak-pokupat-brillianty-za-granitsej/> (date of appeal: 06.12.2020).
12. IGI VS. GIA. URL: <https://www.diamonds.pro/education/igi/> (date of appeal: 06.12.2020).
13. HRD VS. GIA. URL: <https://www.diamonds.pro/education/hrd-certification/> (date of appeal: 06.12.2020).
14. EGL VS. GIA. URL: <https://www.diamonds.pro/education/egl/> (date of appeal: 06.12.2020).
15. Comparison of GIA vs. EGL USA URL: <https://www.lumeradiamonds.com/diamond-education/GIA-vs-EGL-comparison> (date of appeal: 06.12.2020).
16. Avi Krawitz. Grading the Graders. Rapaport 2013. URL: <https://www.diamonds.net/News/NewsItem.aspx?ArticleID=43417> (date of appeal: 06.12.2020).
17. Saiko V., Shtiller I. What certificates can you trust, or a raid on gemmological laboratories! "Expo-Jeweler", №3/114, 2019. URL: https://expojeweller.ru/media/docs/ExpoJeweller_3114_2019.pdf (date of appeal: 06.12.2020).
18. Shamah D. Diamonds not always a buyer's best friend, dispute shows. 2014 URL: <https://www.timesofisrael.com/diamonds-not-always-a-buyers-best-friend-dispute-shows/> (date of appeal: 06.12.2020).
19. Coward M. Exposing Diamond Overgrading at EGL Labs. IGS, 2014. URL: <https://www.gemsociety.org/article/exposing-overgrading-at-egl/#:~:text=However%2C%20at%20this%20point%20in,or%20international%20status%20or%20acceptance.&text=The%20GIA%20is%20the%20global,United%20States%20and%20other%20countries> (date of appeal: 06.12.2020).
20. Another Certificate Movie: "DIRTY DANCING". Rough and polished 27.11/2014. URL: <https://www.rough-polished.com/ru/expertise/94603.html> (date of appeal: 06.12.2020).

УДК 549.211 + 339.13

V.I. Tatarintsev, кандидат геолого-минералогических наук,
руководитель отдела экспертизы алмазов
E-mail: tat@gems.org.ua

L.I. Vishnevskaya, главный специалист отдела экспертизы алмазов
E-mail: vishn@gems.org.ua

S.M. Zubarev, главный специалист отдела экспертизы алмазов
E-mail: zubarev@gems.org.ua

Государственный геммологический центр Украины
ул. Дегтяревская, 38–44, г. Киев, 04119, Украина

Достоверность данных в торговле алмазами. Часть II

Во второй части статьи рассмотрены результаты анализа манипулирования характеристиками качества бриллиантов и фактов нечестной торговли бриллиантами на международном рынке. Показано, что некоторые известные геммологические лаборатории сознательно и тесно связаны с мошенническим бизнесом и обманывают потребителей. Украина не является исключением в такого рода бизнесе. Это требует определенных действий со стороны государства.

Ключевые слова: алмаз, классифицирование алмазов, стандарты, системы классифицирования алмазов.

UDC 549.211 + 339.13

V. Tatarintsev, PhD (Geol.), Head of the Diamond Grading
Department
E-mail: tat@gems.org.ua

L. Vyshnevskaya, Chief specialist of the Diamond Grading Department
E-mail: vishn@gems.org.ua

S. Zubarev, Chief specialist of the Diamond Grading Department
E-mail: zubarev@gems.org.ua

State Gemmological Centre of Ukraine
38–44 Deghtyarivska Str., Kyiv, 04119, Ukraine

Reliability of data in the diamond trade. Part II

In the second part of the article the results of the analysis of manipulation of diamond quality characteristics and the facts of dishonest trade in diamonds on the international market are considered. It is shown that some well-known gemmological laboratories are deliberately and closely connected with the fraudulent business and deceive consumers. Ukraine is no exception in this kind of business. This requires certain actions on the part of the state.

Key words: diamond, diamond classifying, standards, diamond classification systems.